

ZAMONAVIY O'ZBEK RASSOMCHILIGI: MILLIYLIK VA INNOVATSIYALAR UYG'UNLIGI.

No'monova Azizaxon Nozimjon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti Ijtimoiy va amaliy fanlar fakulteti Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy o'zbek rassomchiligining rivojlanish jarayoni, milliy an'analar va innovatsion yondashuvlarning uyg'unligi tahlil qilinadi. Mustaqillik yillarida tasviriy san'atda yuz bergan o'zgarishlar, yangi uslublar va texnologiyalar, shuningdek, davlat siyosatining ta'siri muhokama qilinadi. Tadqiqot natijasida o'zbek rassomchiligi milliylikni saqlagan holda global san'at jarayoniga integratsiyalanayotganligi xulosa qilinadi.

Kalit so'zlar: Zamonaviy rassomchilik, innovatsiya, san'at, globalizatsiya.

Kirish. Zamonaviy o'zbek rassomchiligi – milliy badiiy an'analarni zamonaviy ijodiy yondashuvlar bilan uyg'unlashtirgan san'at sohasidir. Mustaqillik yillarida O'zbekiston tasviriy san'ati yangi bosqichga ko'tarildi, davlat tomonidan tasviriy san'atni rivojlantirishga qaratilgan bir qator qarorlar qabul qilindi.

2017-yil 31-maydagi PQ-3009-son qaror san'at muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, ijodkorlarni qo'llab-quvvatlash va yosh rassomlarni jalb etish bo'yicha chora-tadbirlarni belgiladi. Shu bilan birga, PQ-5980-son qaror milliy madaniy merosni qadrlash va buyuk rassomlar xotirasini abadiylashtirishga qaratilgan. Zamonaviy o'zbek rassomchiligi milliylikni saqlab qolgan holda, innovatsion texnologiyalar va yangi badiiy uslublar orqali rivojlanmoqda. Bu jarayon o'zbek san'atini xalqaro maydonda tanitish va yosh avlodni badiiy ijodga jalb qilish imkonini yaratadi.

Asosiy qism. Zamonaviy o'zbek rassomchiligining asosiy yo'nalishlaridan biri – milliylikni saqlash va qadimiy an'analarni zamonaviy ijodda uyg'unlashtirishdir. Milliylik bu yerda nafaqat vizual bezak va ornamentlar, balki xalqning ruhiyati, tarixiy xotirasi va ma'naviy qadriyatlarini aks ettirishdir. O'zbek tasviriy san'ati qadimiy davrlardan boshlangan. Arxeologik topilmalar, masalan, Afrosiyob devoriy rasmlari va Toprakkala yodgorliklari, qadimgi xalqlarning hayoti, diniy e'tiqodi va tabiat bilan uyg'unlashgan dunyoqarashini namoyon etadi.³⁴ Shu qadimiy an'analar, rang-barang naqshlar va geometrik ornamentlar zamonaviy rassomlar tomonidan qayta ishlanadi va ijodiy asarlarga kiritiladi. Zamonaviy o'zbek rassomlari asarlarida milliy motivlar keng qo'llaniladi:

- Xalq naqshlari: arxitektura, mato va keramika bezaklaridan olingan motivlar, ular rassomning kompozitsiyasida yangi hayot topadi.

³⁴ Afrosiyob va Toprakkala yodgorliklari qadimiy san'at manbalari sifatida xizmat qiladi.

- Hayvon tasvirlari: qadimiy folklor va e'tiqodlarda kuch, jasorat va himoya ramzi sifatida ishlatilgan.
- O'simlik ornamentlari: tabiatga hurmat, hayotiy uyg'unlik va go'zallikni ifodalaydi.

Bu ramziy elementlar rassomlarning asarlariga milliy o'zlik va tarixiy uyg'unlik baxsh etadi, shuningdek, tomoshabinlarga milliy qadriyatlarni idrok etishga imkon yaratadi. Temuriylar davrida shakllangan miniatyura san'ati zamonaviy o'zbek rassomlarining ijodida muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Miniatyura kompozitsiyasi, rang harmoniyasi va detalga e'tibor zamonaviy asarlarga qayta ishlanadi. Bu uslub orqali rassomlar nafaqat tarixiy merosni saqlaydi, balki uni yangi kontekstda ifodalaydi.

Zamonaviy o'zbek rassomchiligi milliylikni saqlash bilan birga, yangi texnologiyalar va eksperimental uslublarni ham qo'llaydi. Masalan, raqamli san'at, video-instalatsiyalar va aralash texnikalar orqali milliy motivlar yangi hayot topadi. Shuningdek, xalqaro ko'rgazmalarda milliylikni saqlash orqali o'zbek san'ati global maydonda tan olinadi.³⁵ Shunday qilib, milliylikni saqlash – zamonaviy o'zbek rassomchiligining asosi bo'lib, u xalq madaniyati, tarixiy meros va zamonaviy ijodiy yondashuvlarni birlashtiradi. Bu jarayon rassomlarning ijodini boyitadi va san'at orqali milliy o'zlikni ifodalash imkonini beradi. Zamonaviy rassomlarning ijodida milliy motivlar va qadimiy uslublar muhim o'rin tutadi. Miniatyura san'ati, xalq naqshlari va devoriy rasmlardagi ornamentlar yangi asarlarda qayta ishlanadi. Bu milliylik elementlari rassomlarga o'zbek madaniy merosini zamonaviy shaklda ifodalash imkonini beradi. Zamonaviy o'zbek rassomchiligi an'anaviy materiallardan tashqari, raqamli san'at, video-instalatsiyalar va aralash texnikalar orqali ham ishlanmoqda. Bu yangi yondashuvlar ijodkorlarga yangicha kompozitsiyalar yaratish va global san'at jarayoniga integratsiyalanish imkonini beradi.²

1991-yilda O'zbekiston mustaqillikka erishgach, mamlakat madaniy hayoti va tasviriy san'ati yangi bosqichga ko'tarildi. Mustaqillik davrida o'zbek rassomchiligi nafaqat milliy o'zlikni tiklash, balki zamonaviy ijodiy jarayonlarda o'z o'rnini topish vazifasini oldiga qo'ydi. Mustaqillik yillarida rassomlar o'z asarlarida tarixiy va milliy motivlarga alohida e'tibor qaratdilar. O'zbek xalqining urf-odatlarini, qadimiy naqshlar, folklor va xalq e'tiqodlari zamonaviy kompozitsiyalarda aks etadigan bo'ldi. Bu jarayon milliy o'zlikni tiklash va yosh avlodga o'z tarixini eslatish maqsadida amalga oshirildi. 1991-yildan so'ng rassomlar ijodida yangi mavzular paydo bo'ldi: vatanparvarlik, milliy qadriyatlar, global muammolar, ekologiya va insoniy qadriyatlar. Zamonaviy o'zbek rassomchiligi milliy tarixiy kontekstni saqlagan holda, dunyoqarash va global tendentsiyalarni o'z ijodida aks ettiradi. Shuningdek, zamonaviy asarlarda an'anaviy miniatyura va devoriy rasmlar uslublari yangi shaklda qayta ishlanadi, badiiy tajriba va innovatsion yondashuvlar bilan boyitiladi.

³⁵ Zamonaviy texnologiyalar milliy motivlarni yangi shaklda ifodalash imkonini beradi.

Mustaqillikdan so'ng o'zbek rassomlari xalqaro ko'rgazmalarda faol ishtirok etishni boshladilar. Bu nafaqat rassomlarning ijodiy salohiyatini kengaytirdi, balki o'zbek tasviriy san'atini global maydonda tanitishga xizmat qildi. Yevropa, Osiyo va Shimoliy Amerika mamlakatlarida o'tkazilgan ko'rgazmalar orqali zamonaviy o'zbek rassomchiligi xalqaro e'tirofga erishdi. Mustaqillik davrida san'at ta'limi tizimi ham rivojlana boshladi. San'at maktablari va kollejlari, universitetlar orqali yosh rassomlar ilmiy va amaliy tayyorgarlikdan o'tadilar. Ustoz-shogird an'alarini rivojlantirish, ijodiy laboratoriya va galereyalarni yaratish orqali yangi avlod rassomlarining o'z ijodiy uslubini shakllantirishiga yordam berildi. Shu bilan birga, Prezident qarorlari va davlat dasturlari yosh rassomlarni rag'batlantirish va ijodiy faoliyatni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan. Bu esa mustaqillik davrida o'zbek rassomchiligining rivojlanishida muhim omil sifatida xizmat qiladi.³⁶ Shunday qilib, mustaqillikdan keyingi davr o'zbek rassomchiligi uchun yangi imkoniyatlar, ijodiy erkinlik va milliy qadriyatlarni saqlash bilan birga global san'at jarayonida faol ishtirok etish imkonini yaratdi. 1991-yildan keyin o'zbek rassomchiligi mustaqillik ruhida yangi mavzularni o'zlashtirdi: vatanparvarlik, milliy qadriyatlar, global muammolar. Shu davrda o'zbek rassomlari xalqaro ko'rgazmalarda faol ishtirok etib, ijodiy imkoniyatlarini kengaytirdi.³ Prezident qarorlari va davlat dasturlari rassomchilikni rivojlantirishga yo'naltirilgan: ustoz-shogird an'alarini saqlash, galereyalar va san'at maktablarini rivojlantirish, yosh ijodkorlarni rag'batlantirish.³⁷

Xulosa. Zamonaviy o'zbek rassomchiligi milliy an'analarni zamonaviy innovatsiyalar bilan uyg'unlashtirgan holda rivojlanmoqda. Milliylikni saqlash rassomlarning o'zligini ifodalaydi, innovatsion texnologiyalar esa global san'at jarayoniga integratsiyalanish imkonini beradi. Prezident qarorlari va davlat siyosati sohani qo'llab-quvvatlaydi, yosh rassomlarni rag'batlantiradi va san'at maskanlarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'zbek rassomchiligi xalqaro maydonda tan olinib, madaniy merosimizni targ'ib qilmoqda. Natijada, zamonaviy o'zbek rassomchiligi milliylik va innovatsiyalar uyg'unligini saqlagan holda, uzluksiz rivojlanayotgan va xalqaro e'tirofga erishayotgan badiiy maktab sifatida shakllanmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. G'ulomov A., O'zbekiston tasviriy san'ati tarixi, Toshkent, 2015.
2. Karimov S., Miniatur san'ati va o'zbek madaniyati, Samarqand, 2012.
3. Xudoyberdiyev T., Zamonaviy o'zbek rassomchiligi, Toshkent, 2018.
4. Rahmatov N., Tasviriy san'at nazariyasi, Toshkent, 2020.

³⁶ Prezident qarorlari va davlat dasturlari sohani qo'llab-quvvatlaydi.

³⁷ Prezident qarorlari va davlat dasturlari rassomchilikni rivojlantirishga qaratilgan.

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-3009-son qarori, 2017.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-5980-son qarori, 2020.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4320-son qarori, 2019.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-3656-son qarori, 2018.

